

konsekvenser af tilrettelæggelsen af udenrigspolitikken, som vi dels har oplevet, dels står over for i de kommende år.

Det er selvfølgelig først og fremmest en debat om vilkårene for udenrigs- og sikkerhedspolitik i den kolde krigs periode. Sådan må det være med det kommissorium, DUPI havde, men konsekvenserne og de erfaringer og leveregler, man bør udlede af den debat, rækker meget længere.

Man bør nok sige først og fremmest, at det jo af DUPI's rapport med al ønskelig tydelighed fremgår, hvilket pres datidens embedsmænd og politikere handlede under. Det var en uafbrudt balance mellem nationale hensyn, sådan som man måtte se dem fra politisk og fra embedsmandsside, og så de demokratiske krav om åbenhed og sandfærdighed, som man nødvendigvis må have som grundlæggende regelsæt i et demokrati. Spørgsmålet om moral og troværdighed for det politiske system er stærke følelser, og de har også udfoldet sig efter DUPI's rapport såvel i Danmark som i Grønland. Det synes jeg er med god grund, men jeg synes samtidig, man må sige, at når det beskæftiger os, så er det ikke for at udstede fordømmelser eller brændemærke aktørerne fra den tid – det er der intet grundlag for – men derimod for at forstå og lære af historien. Det er derfor, den skal skrives, det er derfor, vi har brug for den, og jeg synes, konklusionen er ganske tydelig, nemlig at løgnen kan aldrig være acceptabel, hvis demokratiet skal bevare troværdighed.

Den lære blev faktisk også stående af den korte debat, som Venstres leder, hr. Uffe Ellemann-Jensen, havde med Politikens redaktion. Det synes jeg man skal bemærke. Konklusionen må være, at vi fremover ikke kan og ikke bør handle på den måde, som blev oplevet i 1950'erne og 1960'erne.

Det er også på den baggrund, at man skal se interessen for dansk a-våbenpolitik efter 1968. Myter og fortællinger kan ikke undgå at røkke ved den politiske tillid, og der skal ikke være tvivl om, at vi fra radikal side ønsker fuld åbenhed og aflivning af myter, sådan som jeg også understregede i den debat, vi allerede havde den 15. november 1995. Dette kan naturligvis kun ske under respekt for de internationale samarbejdsvilkår, der hersker. Det er oplagt, at man har, som det vist hedder i fagsproget, et udstederprincip for en række af de arkivalier, der her er tale om. Det må respekteres. Vores internationale samarbejdspartnere må kunne forvente, at vi lever op til den professionalisme, som er nødvendig af internationale hensyn.

Men jeg har også bemærket – og med tilfredshed – det, som udenrigsministeren har sagt i dag, nemlig at for så vidt angår kommende undersøgelser af perioden efter 1968, så vil man administrere arkivloven så liberalt som muligt. Det synes jeg er en vigtig understregning. Det afliver også en eventuel myte eller tro på, at der kunne gøres forskel på dem, der nu måtte henvende sig og ønske at få aktindsigt.

Vi ser fra radikal side meget gerne perioden klarlagt, men jeg vil også godt sige, at vi – i hvert fald jeg personlig – efter fremlæggelsen af rapporten i DUPI's repræsentantskab måtte konstatere, at her var intet grundlag for en officiel undersøgelse. De forskere, som havde sidet og arbejdet intenst med det grundlag, der førte frem til 1968, sagde meget klart, at efter deres mening ville der ikke komme noget ud af en samlet undersøgelse af perioden efter 1968. Materialet var for tyndt, og sådan som jeg måtte forstå det, skyldtes det først og fremmest, at en stor del af de relevante arkivalier ikke fandtes i danske arkiver. Det måtte naturligvis føre til, at man overvejede andre muligheder.

Jeg har personlig forsøgt at slå til lyd for et forskningsrådsinitiativ – Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd og Statens Humanistiske Forskningsråd var oplagte steder – og at man prøvede at sikre, at der ikke blot kom en meget generel opfordring her fra Folketingets talerstol til individuelle forskere, men faktisk også kom et koordineret initiativ, som forskerne kunne arbejde under, både administrativt og bevillingsmæssigt.

Det er klart, at på den baggrund måtte man så se på de ønsker, der måtte være fra forskningens side, og de muligheder, der måtte være for at rydde hindringer af vejen. Jeg så meget gerne, og vi ser meget gerne fra radikal side, at man kunne tage sådan et initiativ i forskningsrådene. Men det er uafhængige forskningsråd, og det er ikke os her i Folketinget, der skal afgøre, om der er et tilstrækkeligt grundlag til at gennemføre en sådan undersøgelse. Men opfordringen skal der ikke være nogen som helst tvivl om.

Og lad mig så blot slutte af med at sige, at hvis man tager den dagsorden, som SF og Enhedslisten har foreslået, for pålydende – og sådan har jeg faktisk også forstået hr. Keld Albrechtsen tidligere i debatten – så må man forstå ordene om, at regeringen opfordres til at åbne sine arkiver, som, at det skal man virkelig gøre. Der vil jeg så helt forsigtigt og ydmygt sige, at jeg går ud fra, at også hr. Keld Albrecht-